

Motion till riksdagen 2011/12: MJ246

av **Sven-Erik Bucht (S)**

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Motivering

1 juli 2009 fick vi en ny strandskyddslagstiftning. Den nya lagen benämndes ”Ett differentierat strandskydd” vilket skulle avspegla den bärande idén i hela lagändringen nämligen att man äntligen skulle kunna göra regionalt och lokalt anpassade bedömningar avseende byggande i strandnära områden. I områden som tidigare utsatts för ett hårt exploateringsstryck skulle strandskyddet skärpas medan det i de delar av Sverige där det finns gott om stränder och där bebyggelsestrycket är litet skulle bli lättare att bo och bygga strandnära.

En förståelse och insikt hade infunnit sig om att det råder vitt skilda förhållanden i olika delar av vårt avlånga land och att ett generellt regelverk som är exakt lika överallt inte fungerar och är ej heller förenligt med ”sunt förnuft” och allmänt rättsmedvetande.

Den allemansrättsliga och långsiktiga tillgången till stränder och strandnära områden skulle fortfarande säkerställas, strandnära djurs och växters livsbetingelser fick ej äventyras. Detta var grunden och syftet med strandskyddet, och så långt är nog alla överens. För att få denna regionala anpassning och differentiering flyttades tillsynen och överprövningen av dispensbeslut från Naturvårdsverket i Stockholm till respektive länsstyrelse.

Ett nytt begrepp infördes, ”Landsbygdsutveckling i strandnära läge”, även benämnt LIS-områden. Inom sådana områden skulle en annan lättare regel-tillämpning införas, och dessa områden skulle respektive kommun peka ut i någon typ av policydokument som de kunde koppla till den kommunala översiktsplanen. I lagtexten och i förarbetena sägs att fri passage alltid skall läm-

Fel! Okänt namn på

nas mellan tomtplats (område som ej längre är allemansrättsligt tillgängligt) och strand, att ny bebyggelse vad avser fritids- och bostadshus skall helst ske i närhet till befintliga etableringar, osv. I förarbetena sägs vidare att ”närhet” i detta sammanhang kan vara olika i olika delar av Sverige och att i våra mest glest bebyggda delar kan detta avstånd uppgå till 200 meter.

Inom andra delar av kommunerna, dvs. utanför LIS-områdena, skulle strandskyddet vara som förut.

I förarbetena sägs även, vilket avviker från huvudspåret vad avser LIS-områdenas utpekande i särskild kommunal plan eller policy, s. 58 (prop. 2008/09:119), att ”reglerna bör utformas så att det kan vara möjligt att, även om det inte finns någon redovisning i översiktsplanen, i det enskilda fallet avgöra om den sökta åtgärden avser en plats som ligger inom ett sådant område där vissa lättnader i strandskyddet gäller. I en sådan situation är det inte rimligt att man skall behöva göra en samlad bedömning av vilka dessa områden är i hela kommunen.”

Med andra ord, även om en LIS-plan eller policy tagits fram och pekat ut utvecklingsområden och en ansökan om byggande inom strandskyddsområde inlämnas som ligger utanför i planens angivna områden *kan* de särskilda regler som gäller inom LIS-områden bli aktuella och tillämpas.

Lagstiftaren har i propositionen därmed uttryckt att det är orimligt att vi i våra glesbygdskommuner på förhand i detalj kammar igenom varje by och strandområde för att bedöma huruvida byggande skall bidra till ”landsbygdens utveckling”.

En annan orimlighet av praktisk karaktär är att exempelvis i en kommun som Pajala med drygt 80 byar dela upp dessa i ”A- och B-lag” genom att ta ställning till vilka av dessa som skall få möjlighet genom lättnader i strandskyddet till utveckling. De objektiva grunderna för en sådan uppdelning finns inte utan det blir godtyckligt och omöjligt att inte minst politiskt försvara.

Tyvärr blir inte verkligheten alltid såsom man tänkt sig. Exempelvis kan nämnas att i det första utkast till LIS-plan som Pajala kommun tog fram pekades 64 områden ut som LIS-områden. Detta tyckte Länsstyrelsen i Norrbotten var på tok för många. Varför då kan man undra? Man kan verkligen ifrågasätta om intentionen i lagstiftningen var att en länsstyrelse skall bedöma vilka och hur många byar eller områden som skall få förutsättningar för utveckling. Det torde väl varje kommun inom ramen för det kommunala självstyret ha rätt att bestämma? Att i en kommun som Pajala med drygt 80 byar, skapa ”A- och B-lag” genom att ta ställning till vilka byar som skall få möjlighet till utveckling genom lättnader i strandskyddet är inte rimligt. De objektiva grunderna för en sådan uppdelning finns inte utan det blir godtyckligt och omöjligt att inte minst politiskt försvara.

Denna tolkning av lagstiftningen visar, i min mening, stor brist i insikt vad avser realiteterna i det lokala politiska arbetet. Spelregler bäddar för bråk och meningsskiljaktigheter mellan byar och medborgare och gör det kommunala politiska planeringsarbetet omöjligt. I stället skulle man vända på processen och peka ut de områden där de allmänna intressena är så stora att några lättnader absolut inte kan medges. Detta skulle kunna ske på objektiva och vetenskapliga grunder och skulle accepteras av det stora flertalet.

Fel! Okänt namn på

I aktuell proposition sägs även på s. 71, första stycket, att ”i fråga om byggande av enstaka nya bostadshus med tillhörande komplementbyggnader m.m. i områden för landsbygdsutveckling, bör det som särskilda skäl inte få beaktas om byggnationen bidrar till utveckling av landsbygden. Det bör istället få beaktas om huset avses att uppföras i anslutning till ett redan befintligt bostadshus. Utan en sådan särskild bestämmelse för enstaka bostadshus skulle det finnas en risk för att ny bebyggelse utvecklas på ett ostrukturerat sätt och med stora avstånd och att det i vissa fall långsiktigt inte skulle finnas kvar några orörda strandskyddsområden.”

Detta är ytterligare en skrivning som länsstyrelsen i sin tillämpning inte beaktar och tar tillvara. Det sägs med tydlighet att vid byggande av bostadshus skall effekten på utvecklingen inte tas i beaktande men istället kan närheten till befintlig bebyggelse skapa motiv till dispens.

Det är i detta sammanhang som ”närhet” till befintlig bebyggelse i vår mest extrema glesbygd kan vara upp till 200 meter.

Sammanfattningsvis kan konstateras följande.

- ? Syftet med den ”differentierade” strandskyddslagstiftningen var och är att lokala förhållanden skall beaktas när man gör en avvägning av hur en viss åtgärd kan anses inverka på strandskyddets grundläggande syften.
- ? De största lättnaderna i förhållande till hur det varit förut skall göras i våra mest glest befolkade områden.
- ? Där objektiva och vetenskapligt påvisade värden (friluftsliv, växter, djur, m.m.) föreligger skall självfallet regelverket tillämpas strikt.
- ? Lagen och förarbetena ger möjlighet att i praktisk tillämpning leva upp till den nya lagens syften och att det är upp till respektive beslutsfattare eller byråkrat att faktiskt våga ge förutsättningar för att dessa syften också får genomslag. Det finns en stor misstro, inte minst hos Länsstyrelsen i Norrbotten, till kommunernas förmåga att ta det ansvar som den nya lagen ger. Kommunerna är inga strandskyddshuliganer som är beredda att offra de värden som regelverket är satt att skydda. Tvärtom är kommunerna måna om att slå vakt om de faktiska värden som finns men däremot inte beredda att försvara fiktiva och konstruerade intressen och argument som inte har någon förankring i verkligheten.

Ovan beskrivna exempel är från Norrbotten. En nyligen presenterad rapport av Sveriges Kommuner och Landsting pekar på att bedömning och handläggning av ärenden med tillämpning av ovan beskrivna lagstiftning varierar stort mellan länen.

Den verifierar att lagstiftningen är otydlig då den ger ett stort utrymme för tolkning i helt olika riktningar.

Med anledning av ovan beskrivna är det av vikt att regering och riksdag tar tag i frågan och utverka kompletterande direktiv alternativt preciserar lagstiftningen så att dess syfte och andemening får faktiskt genomslag.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 16 september 2011

Sven-Erik Bucht (S)